

ACC. N:R M. 15358 : 1-5.

Landskap: Skåne Upptecknare: Arcl. Hörlén, Ystad
Härad: Ingelstad Berättare: Per Nilsson, Glemminge-Tägarps
Socken: Glemminge Berättarens yrke: landstingsman
Uppteckningsår: 1961 Född år 1890 i Glemminge

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gvördans inbärgning i äldre tid. s. 1.

LuF 63

Tröskning. s. 1-5.

Tröskslagornas sång. s. 5.

LuF 58

(skisser sid. 15.3.)

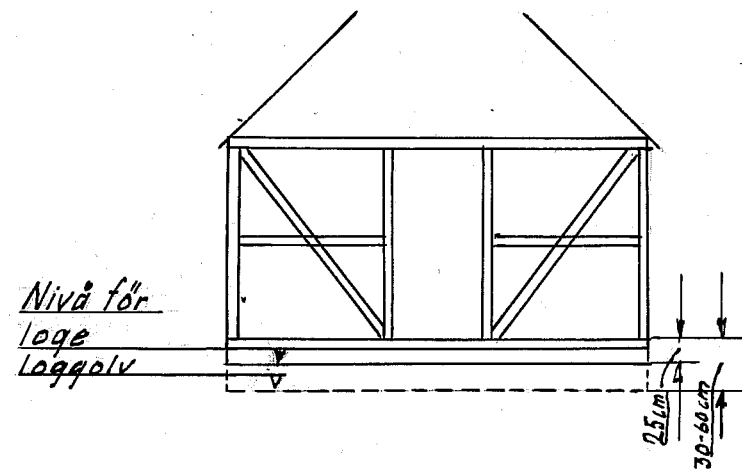
8/2-61

Landskap: Skåne Upptecknat av: Axel Hörlén
Härad: Ingelstads hd Adress: Riegården, Ystad
Socken: Glemminge /Gl.-Tågarps by/ Berättat av: Landstingsman Per Nilsson, Gl-Tåg.nr 2
Uppteckningsår: 1961 Född år 1890 i Glemminge (-Tågarp nr 2.)

Grödan kördes hem från åkern med hästar och "häckavagn". Underredet till denna var från en vanlig bolstervagn, där korgen ersatts av "höstahäckar".

Den otröskade grödan förvarades i loggolvet /lógoled/, som låg 30 - 60 cm under logen. Tröskeln låg 25 cm över logen. I allmänhet hade loggolvet ett skikt av tilljämnd lera, medan leran till logen behandlades och lades med stor omsorg. Den blev väl ältad och blötad. Efter det leran utlagts, stampades den omsorgsfullt och hårdklappades till sist, så att ytan blev jämn. En väl lagd loge varade synnerligen länge.

I Glemminge-Tågarp fanns i slutet av 1800-talet alltid skiften med strävor mellan logen och loggolvet. Se skiss!

Landskap: Skåne Upptecknat av: Axel Hörlén
Härad: Ingelstads hd Adress: Riegården, Ystad
Socken: Glemminge Berättat av: Landstingsman Per Nilsson, Glem.-Tåg.
Uppteckningsår: 1961 Född år 1890 i Glemminge (Tågarp nr. 2.)

Den tilltagande motoriseringen av lantbruket har åstadkommit stora förändringar i driften, bl a i fråga om bärjning och tröskning av grödan. Numera köres grödan med traktorer direkt till tröskan.

Särskilda benämningar på dem, som arbetade i loggolvet, kände sagesmannen icke till.

Då grödan skulle läggas i "hes" - stack - /utanför logglängan/, fick "stacka-lavaren" svara för, att hesen blev ordentligt lagd.

Vid bärjning av höet stod pigan närmast till på "hjällen" att taga emot det uppstuckna höet. Hon var "den som tog emot sticket" eller "fick stå för sticket". Andra benämningar förekom icke.

Innan grödan togs in, breddes ströhalm ut över loggolvet./Under samtals gång betr. arbetet i loggolvet kom sagesmannen opåverkad att tala om "lavaren"./ En noggrann "lavare" lade varje nek för hand med stubbändan utåt och "spänne för spänne". Övriga arbetare där använde 2- eller 3-horns hötjugor, tillverkade i bysmedjan. Trätjugor förekom icke. - Minderåriga arbetade icke i loggolvet. De fingo istället "stå på lass".

Min sagesman deltog i tröskning för hand under 2 år. Han var då i 17-18 års åldern. Enligt hans beskrivning tillgick tröskningen sålunda:

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

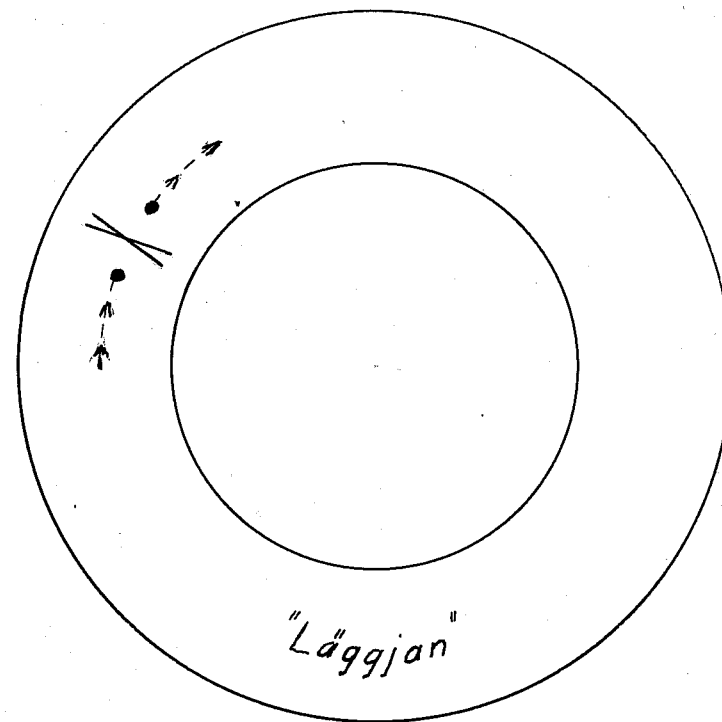
-3-M.15358:3.

Landskap Skåne..... Upptecknat av: Axel Hörlén
Härad: Ingelstads hd..... Adress: Riegården, Ystad.
Socken: Glemminge..... Berättat av: Landstingsman Per Nilsson, Glem.-Tåg.
Uppteckningsår: Född år 1890 i Glemminge (Tågarp)

För råg:

Nekrarna lades i en cirkel på logen med axändarna vända inåt. Den kallades "läggjan". På denna gingo tvenne tröskemän, den ena framåt, den andra baklänges. Slagen kommo skiftesvis med nerslagslinjerna korsande varandra under ganska liten vinkel.

Då ett varv fullbordats, fortsattes med ett nytt i motsatt riktning. Därigenom blev gångriktningen ändrad för båda tröskemännen. Efter detta andra varv var "nerslagningen" fullbordad och "uppslagningen" kunde börja. Denna tillgick så: med handolen i högra handen och slagolen i vänstra drog tröskemannen till sig en del av halmen, samtidigt som han underifrån sparkade denna ifrån sig, varigenom halmen blev omvänd.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: Skåne Upptecknat av: Axel Hörlén
Härad: Ingelstads hd Adress: Riegården, Ystad.
Socken: Glemminge Berättat av: Landstingsman Per Nilsson,
Uppteckningsår: 1961 Född år 1890 i Glemminge-Tågarp nr 2.

Efter verkställd uppslagning skedde en ny nerslagning under tvenne varv. Därefter togs en mindre del av råghalmen i båda händerna. Halmen skakades fri från "smyllsje" och drogs genom en "höra-riva", så att befintliga ax rycktes loss. Resten av halmen lades åt sidan, tills tillräcklig mängd samlats till en neker "långhalm".

För lös säd:

Den lösa säden lades i en "rås" från port till port till manshöjd. "Läggjan" slogs ner efter 2-4 gånger, slogs upp 1 gång och slogs så ner igen.

För raps:

I sin ungdom hade sagesmannen hört, att man på Henriksfält - ej långt från Glemminge-Tågarp nr 2 - tröskade ^{man} raps på ett "raps-segel" under natten och med belysning. Tröskningen skedde under musik för att markera takten på slagorna.

"Lokatten". Då en ung dräng som nybörjare skulle tröska på logen, blev han alltid tillfrågad: "Har du sett lokatten?" Svarade han "nej", så lade den äldre tröskemannen plejeln om halsen på nybörjaren, klämde till med

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: Skåne Upptecknat av: Axel Hörlén
Härad: Ingelstads hd Adress: Riegården, Ystad
Socken: Glemminge Berättat av: Landstingsman Per Nilsson
Uppteckningsår: 1961 Född år 1890 i Glemminge (Tågarp nr 2)

handolen och slagolen - ganska hårt - och sade: "Då ska ja visa den!"

Något annat om "lokatten" kände sagesmannen icke till.

Plejladansen dansade på logen vid höstagillet. Den, som skulle utföra denna dans, höll handolen vertikalt och bringade slagolen att svänga runt. Varje gång denna kom framför fötterna, skulle han hoppa över den. Det var samma princip som "hoppa band".

Om plejlavisan, lovisan eller plejlarnas sång på logen kände han icke till.

Stabbe var känt endast som den axel, kring vilken stabbamöllan kunde vridas.

Stäle var ett okänt begrepp. Han undrade, om möjligen "stöllet" = stallet avsågs.